

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12	rt. o. 6.
Félévre	6	" " "
Évnyegyedre	3	" " "
Egy hóra	1	" " "

Szerkesztői szállás:

belső a^o útca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY”

1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Félévre 6 " " "

Évnyegyedre 3 " " "

Egy hóra 1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevőnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,
a „K. Közlöny” kiadója.

Pest, sept. 15. 1869.

(r. l.) Ő Felsége a király ma este 9 óra-kor tüzik keresztül Budapest határán, de a várost nem érintendi, hanem a kőbányai állomásról, a magyar északi vasúton egyenesen Gödöllőre megy. Hogy meddig fog ezúttal ott időzni, az még nincs tudva.

Báró Wenckheim Béla belügyminiszter tegnapelőtt érkezett meg gözbaján Bécstől, illetőleg Hietzingből, hol többet töltött. Egészségi állapota némileg romosolt ugyan, de nem annyira, mint némelyek — csak előtök tudva lévő okokból — hirsztelni szeretik.

Báró Eötvös József cultusminiszter ma indult Szegeden és Aradon át önkéhez és különösen Kolozsvárt tüzte ki útazása céljával, hogy az ott felállított szándékolt egyetem ügyében személyesen tapasztalásokat gyűjtessen. Ő exelja nem látta Erdélyt azon nevezetes idő óta, midőn — gondolom — 1862-ben akkori gyulafejevári püspök Haynald Lajost látogatta meg, mely látogatásnak bizonyára tényező befolyása volt a királyhágon túli testvéreink által, ama válságos időkben követett politikára — és így hajlandó lehetek hitelt adni azon hírek, mely szerint a bérekes kis ország belsejébe is teend egy-egy kisnyírándulást. Kisérteében van Molnár Aladár osztálytanácsoson kívül még dr. Markusovszky egészségügyi előadó is.

Gróf Andrássy Gyula miniszterelnök e hónap végénél néhány nappal előbb váratik Budára zemlenyemgyei jószágáról, a midőn rögtön minisztertanácsok fognak tartatni és az utolsó rostán átmenni a legközelebb tárgyalás alá kerülendő törvényjavaslatok, s egyszerűsind az országgyűlés összehűlésének határnapja is kitűzül.

Most már meg a közlekedési miniszter, gróf Mikó Imre visszalépését kezdik itt ott jövedőlni.

Történetesen oly helyzetben vagyunk, hogy tudjuk, miüli eredhet e bir; ő exelja ugyanis — kinek ernyedetlen szorgalmával irodalmi téren épen úgy találkozhattunk csaknem naponkint, mint a politikain — szinte belefáradván már a munkába, és nem egyszer nyilatkozott alkalmilag akként, hogy öröme adná tárcáját fiatalabb, erőteljesebb kezébe, de a király s a miniszterium — úgy látszik — meg vannak még elégedve azon erővel, mit szakmájában kifejt, a nemes gróf pedig sokkal inkább megtanulta egész odaadással szolgálai a hazát, semhogy pihenésre hajtsa le fejét, midőn még tenni kell, s hogy — ha netalán lankadoi kezdene is — új erő ne meritene a magasatos bizodalomból, melyet a fejedelem és miniszterársai nyilvánítanak iránta, s melyben bizonyára az egész ország osztozik.

Említe volt már, mikép a magyar honvédsereg főparancsnoka József főherceg közelebb szemle-utat teend, s a honvéd-tanostályok állomá-saira fog utazni. Éppen most ballom, hogy ő fensége ez alkalommal a királyhagón túli részekbe is készült kirándulni.

Erdélyben egy itteni lap hire szerint, melynek azonban még nem tulajdonítható föltétlen hittelesség, 12 törvényszék állítatik fel.

A terv átalánvéve az, hogy minden 30,000 lélekre járásbírósság s minden 200,000-re törvényszék jusson.

A földtehermentesítési ügyhez.

Kolozsvár, sept. 17. 1869.

(X+y.) Folyó évi július 24-éről 7102. szám alatt, az „erdélyi urbéri kárpótlás ügyében” a m. kir. f. alapigazgatóság elnöksége részéről, a helybeli lapokban egy hirdetmény jelent vala meg, *) melyben — egyebek mellett — a folyamatban lévő ezen ügy sokoldalúsága és terjedelme is ki vala emelve és számokkal igazolva. Mindazonáltal vannak mégis vételjogosultak, kik alaptalanul méltatlankodnak, hogy ügyeik soron kívül leendő ellátását meg nem nyerhetik, vagy ha azt — teljesleg igazolt okból — megnyerték: zúgolódnak, hogy kárpótlásaikat azonnal ki nem kaphatják; mi egyenesen onnan származik, hogy ezen nagyon bonyolult ügy folyamával ismeretlenek és e körül felvilágosodva nincsenek.

Az annak áttekintésére, hogy csak egyetlen egy földbirtokos részére soron kívül engedélyezett ügy ellátása is nem csekély időt veszen igénybe, felvilágosításul szolgálhat a következő eset is: p. o. S. L. részére, urbéri és tized igényeinek soron kívüli ellátása megengedtetvén — gyakorlatilag a következő módon láthatatik el, ugyanis: nevezett S. L.-nak birtokai vannak Dobokamegyében:

1. Pósa községben 26 földesúr társával.
2. Fel-Egereg 22 " "
3. Borzova 10 " "
4. Milvány 19 " "
5. Sz.-Péterfalva 24 " "

Összesen: 101 földesúr

lévén, nem láthatatik el a S. L. ügye külön, egymagára; hanem érette el kell látni mind a 101 birtokos ügyét — nemcsak, hanem, mint a jelen esetben is áll — az egy Szentpéterfalvát kivéve — a többi helységekben a tized is urbéri természetű lévén, erre vonatkozólag van újból 77 bejelentési munkálát, és így összesen (egyetlen birtokos részére engedélyezett ügygyel) 178 bejelentett ügydarabot és valóított munkálát kell előadásra készíteni, előadni és ellátni. S ha már ezek közül bővebb kinyomozás végett egy sem küldetik vissza a bizottmányának, azon esetben jön a 2-dik stadium, t. i. a határozványok szerkesztése.

E tekintetben, hogy a bizonyos zavar, a netalán kétszeres kárpótlóhatás esetei sat. kikerültessegek és a bureauban egy helyes ügyviteli rend létezzon, s minden tárgy nyilván tartathassék: az a biztos eljárás követetik, hogy p. o. mint a jelen esetben előbb Pósa, azután Egereg sat. rendre vétetnek elé és mind a 101 földesúr ügye az előiratokkal fölszereltetik falunként, sorrendben. S minthogy egy földesúr ugyanazon megye több helységekben is veszített urbériiséget, átlag csak három községet számítva egy vételjogosult, a 101 birtokosnál előáll összesen már 303 darab urbéri és ezenkívül mintegy 150 darab tized, összesen mintegy 453 darab bejelentési ügy. Ekkor újból egy gondos és szigorú átvizsgálás — szükségessége azon okból áll elé, mert lehetnek azok között a régebben ellátott és a levéltárból instrualás útján kivett valóított munkálátok között olyanok, melyekben taxa, vagy vegyes szolgálmány kérdése fordulván elő, az azok után megállapítandó kárpótlást az újabb miniszteri rendeletekkel összhangzásba kell hozni. S ha esetleg további kinyomozás szükséges — ekkor már kezdődik a kárpótlási határozványok készítése és az előjegyzések kiírása után — azoknak falunként és birtokosonként való kiegészítése. És miután mindez megtörtént, csak azután megy ki azon hivatal-osztályból a fennforgó tárgy. Azonban, ezzel csak meg van kezdve, de vége nincsen; mert az állam és az egyesek anyagi érdekében felállított ügyvitel változhatatlan rendje szerint még sok kezelésen megyen keresztül minden egyes ügydarab; még ezután történik a számvévi osztály részéről a kárpótlási összegek kiszámítása, s ha törvényszéki továbbkiutalás nem volna szükséges, a számfeljö okmányok s később az államkötelezvények kiállításá sat. Mely felhozott példából kettő tűnik ki:

1. hogy valakinek, bár sorrenden

*) Lásd a „K. K.” idei 94-dik számát.

Szerk.

kívül engedélyezett ügye is, csak hosszabb idő alatt járhat le; és

2. hogy ha csak 10—20 faluba beíró vételjogosultaknak engedtetnek praefentia, már azáltal 800—1600 urbéri és tizedbejelentési munkálát jön hivatalos kezelés alá, melynek ellátására nem csekély fizikai idő és erő kívánatnak. Következéleg

3. kívánatos, hogy (a legnehezebb szerencsétlen körülmények kivételével) az illető vételjogosultak nyugodtan várják be a már hírlapilag is 7102—1869. sz. alatt ajánlott sorrendet. Mialtalon óhajtott cél is el lesz érve, hogy az illető tisztviselők — a kir. alapigazgatóságnál minden irányban tényleg fennálló, sikert ígérő és biztosító teljes rend folyamában — időt nyernek a régen beérkezett valóított munkálátoknak is elővehetésére és elláthatására; mialtalon igazságos alkalom nyílik arra, hogy azon birtokosok is hozzájuthassanak kárpótlásaikhoz, kiknek ügyei verificálva már régen fölterjesztettek.

Választási mozgalmak.

Marosszékről. A marosszéki követválasztás kérdésében a következők constatalhatjuk.

E hó 13-kán a Deák-párt tagjai közül többen baráti összejövetelt tartván, a követválasztás kérdése felett tanácskoztak.

Tudva levén, hogy gr. Rhédey István és gr. Tholdalagi Mihály akarnak követek lenni, mindketten deák-párti programmal s mindketten e párt tagjaiból bírván pártolóiakat, azon kérdés merült fel, szükséges e a pártnak összegyűlni, s a kettő közül valamelyiket vagy egy harmadikat jelölni? avagy célszerűbb szabad kezet hagyni a párt egyes tagjainak, s ott hagyni a két egyént, kik mellett a párt megoszolt, hogy egymással birkozzanak meg.

Jelen körülmények szerint az utóbbi látszott célszerűbbnek, az tudniillik, hogy maga az összes párt ne vegyüljön e harcba azon esetre, ha a baloldali fellépése által a pártra nézve veszélyt nem lát; de ha a baloldali agitatio nagyobb mérvet találna venni, akkor hivassanak össze a törvényhatóság deák-párti érzelmi nevezetessé tagjai, mind a két képviselő concurrens pártolói közül, kik most a személykérdésnél eltérhetnek ugyan, de csak azon egy pártnak hű tagjai, s akkor aztán a párt maga határozzon egyik vagy másik, vagy egy harmadik jelölt felett; fel levén tehető, hogy a párt többségének kívánatára, mely a baloldali agitatio által indokolva lenne, akármelyik viszalépi.

Igy tehát maga a párt egyelőre hagyja a párt két tagját s pártolóiakat egymással birkozni, miután a concurrensok közül egyik sem bír a másik felett valami oly felülbőllő előnyvel, mely a párt fellépését a másik ellenében indokolná, ellenben mindkettőtől bizást feltehetni, hogy a Deák-párt zászlója alatt a képviselőházban is tehetőséghez képest kötelességüket hiven teljesítendik.

Curiosus.

Hatósági élet.

Felső Fejérmegye, sept. 6-kán, 1869. — Itt ott egyes töredékek jelentek meg a felső-fejérmegyei chaost illetőleg, szükségesnek tartom tehát e lapok t. olvasói annak részletesebb, azonban lehető rövid leírása által közelebből megismertetni.

Mi oka a felső fejérmegyei zavarnak? ez egy olyan kérdés, miről e lapok egész évi folyamán keresztül írni lehetne, és a rövid felelet erre mégis csak annyi: mert meghasonlás van a tisztikar közelebb. A meghasonlás, aka pedig, a két párt nyilatkozatai után ítélve, az, hogy a főispán előbb főbíró gr. Haller a tisztség határozatait illetőleg azon véleményben volna, mintha azok csak akkor nevezhetők határozatoknak, ha az elnök beleegyezését is bírják, és így az elnöknek azon határozatokat, melylyel megelégedve nincs, megváltoztatnia vagy pedig a többség akaratát ki nem mondania lehetséges és szabad, s hogy a gróf hivatalos eljárásaiban ilyen gondolkodásait tettekké is számtalanszor igazolta, miüli a sértett tisztségi tagok különválása, számos panaszk, elégtelenség, az elnök iránti tiszteletlenség stb. származtak; másfelől pedig állítatik az is, hogy a tisztségi referensek ugyanazon szám alatt egymással ellenkező intézkedéseket irattak alá gr. Hallerrel, kik azokat — bizva a tisztségi referensekbe — átolvasás nélkül aláírták, minélfogva a viszály második okán azt is tekintik, hogy egy némely tisztségi tagok gróf Haller Ferencz bizalmával viszáleltek. Így jött a fő a tagokkal meghasonlásba, átvitték e meghasonlás szellemét a bizottmány zöld asztalához is, hol

aztán az egymással élesen szemben álló pártok keletkeztek.

Elősegítette e viszályt a vagyonos gr. Haller testvérek közötti családi egyenlőtlenség, hogy ne mondjam gyűlölet, miüli kimagyarázható, hogy a gróf Haller Ferencz ellenes párt gr. Haller Józsefben az ügynek pénzzel és nem kimélt fáradsággal áldozó barátot talált.

Felső-Fejérmegye 78 faluval és szint annyi ezer lakóval elég értelmiséget bír arra, hogy egy 200 tagból álló bizottmányt értelmes emberekből összeállítson, mindazonáltal az 1861-ben hangoztatott nemzetiiségi tekintetek, a csak 130 tagból összeállított megyei képviseletet csaknem a nyers erőre redukálták. Gróf Haller Ferencz e bizottmány nagy részét lekötölte magának, sőt azok számát bivebb embereiből kiválasztott tiszteletbeli tagokkal szaporította, kiket a bizottmány által rendes szavazati joggal ruháztatott föl.

Többsége kétségtelen volt.

A legelső operatio múlt évi május havában hajtatott végre, a megyei élet kronikájában addig elő nem fordult azon módon, hogy egy választott alispán hivatalából elbocsátással lett fenytve. Mialtalon a pártok még élesekben ellentétbe léptek, minden ember egy-egy sérelmi fölterjesztésen dolgozott, vádolva a főispánt — akkor főbíró gróf Haller Ferenczet elnöki erőszak, tapintatlanság, rossz akarat, bűnök elpalástolása s több e félek miatt; másfelől a bizottmányi jegyzőkönyvek terjesztettek fel egy-két kiserő irat mellett, melyek az elnök igazgató főbíró iránti bizalomnak voltak tolmácsolói, s másfelől a megye békés állapotát tüntették fel.

Mit tegyen a miniszter?

Marosszéki főtiszt Mikó Mihályt kormánybiztos minőségben küldötte ki, a viszály megvizsgálása végett 1868. novemberben.

Az elbocsátott tisztviselő rehabilitálni törekvő párt szemben állt a többséggel, melynek az elbocsátást egész hatályban fentartani volt szándéka. Pactáltak! A kisebbség ellátott olyan vádaktól, melyeknek bebizonyítása hatalmában állott, a többség belenyugodott abba, hogy az elbocsátott alispán tünökké választassék, és a meghasonlott felek a kormánybiztos elnöksége alatt folyamatban volt tárgyalások alatt, elállva a kölcsönös panaszkodásoktól, béke-jobbót nyújtottak egymásnak. Mikó Mihály, e jeles szónok, tapintatos vezető és mindenekfelett igazság szerető ember, megnyerte a közbizodalmat, gróf Haller Ferencz pedig a főispánságot.

De a baj még sem szűnt meg.

Kormánybiztos Mikó Mihály, midőn Felső-Fejérmegye bizottmányától elbocsúzza az elnöki széket gróf Haller Ferencznek ismét átadta, így szólott: „Ma ezen elnökszék erősebb, mint volt eddig, mert azt most már a megyei értelmiség összesített ereje támogatja, ezen erőre támaszkod-jék méltóságod” stb. De ezt, valamint sok egyebet gr. Haller Ferencz sem akkor, sem főispánsága alatt nem követé. Ezt abból lehet következtetni, mert elnöki eljárásaiban eddigi modorától hajszálalig sem térve el, elégnék tartotta a többségre támaszkodni. A viszony a fő- és tisztségi tagok között a régi maradt. Minden nap egy-egy fegyelm kereset indított hol egyik, hol másik tisztviselő ellen, az ingerültség folyton nőtt.

Egy alkalommal M. V. alispán, kit, mellesleg mondva, gr. Haller Ferencz választottat meg alispánná, de kit később baloldaliszkodásért országgyűlési képviselővé lenni megakadályozott, orvosi bizonyítvánnyal okmányolt kérésével szabadságot kért. Azonban a szabadság tőle megtagadtatott. Ezután szabadság iránti ismételt kéréselevelében nyilatkozta, hogy egyttal el is távozik. Mindez elegendő ok volt M. V.-t. azért, mert hír nélkül távozott, mert a kezén volt hivatalos levelet át nem adta, és mert épen szekerén ülve egy zárt rendeletet át nem vett: fegyelmi vizagát alá vetni, mely fegyelmi vizagátat azonban M. V.-nak a közben beadott feltételes lemondási kérése megsztintette. A lemondási kérést a főispán elfogadta, s miután a lemondási kérést meg a bizottmány nem tárgyalta, következésképp M. V. magát már csak fél alispánnak tekinthette. M. V. nak azonban mindez még nem volt elég, hanem ellene összesen 12 forintra menő hivatalos pénzek és levelek elveszése miatt bűnvádi vizagátat is rendeltetett a főispán által. Mindezt a folytonos jegyzőkönyvezésekkel elkeserített és a főispánnal szemben bizalmatlan, zárkózott tisztviselők nagy indignatioval vették. Ezekhez csatlakozott a megye szereplő értelmisége nagyobb része, s ide számítva azon körülményt, hogy egy megyei tisztviselő, ki ellen sikasztási vád miatt szintén fegyelmi vizagátat volt folyamatban, s kit mint kegyencét a főispán ennek dacára tünökké helyettesített, és végre azt is,

hogy épen ezen idő alatt történt a Schopf Adolfnak, gr. Haller addigi jobb kezének gróf Hallertől elválása, s ennek folytán azok az ezeregy éjszaka-hoz hasonló nyílttéri publikációk a „M. Polgárban”. Mindezek bővön elégségesek voltak arra, hogy az ezen ügyekkel ismeretes közönség az idei jun. 7-én Hidvégen megnyitandó biz. gyűlésre aggodalomteljesen gondoljon; a főispán hihetleg valakinek besugására, egy látszik, valamely complott-ról, összeesküvésről, kitörendő forradalomról vett tudomást, mert Hidvégen az előjáróságot különös utasításokkal látván el, még tekintélyes csendőrerőről is gondoskodott.

Végre elkövetkezett idejének június 7-ike, megtelt Hidvégen a bizottmányi gyűlés terme bizottmányi tagokkal és számos idegen bálmulókkal. Gr. Haller főispán megnyitotta rövid beszéddel a gyűlést, mire gróf Bethlen Gábor tiszteletbeli főjegyző viszonzó beszédében kiemelte, hogy a gyűlés nincsen constálva, az az: nincs a gyűlésnek elnöke, mert a főispán oly vádakkal van terhelve, melyek alól ha magát nem tisztázná, a gyűlésnek elnöke nem lehet, és felkérte a főispánt, hogy az elnökséket hagyja el. E felszólalás a gyűlés rosszasága között az indítványok sorára utasított. A tárgyalás ezután lehető csendességgel folyt, midőn csaknem az az napi tárgyalások végefelé gr. Mikes Benedek interpellálja a főispánt, hogy: miért tűzött ki két alispáni választást, holott csak egy olyan állomás van thrességhen, mintán Maurer Victor választott alispán lemondása a bizottmány által elfogadva nincs. A főispán felvilágosítául adta, hogy Maurer V. lemondott, s lesz alkalma annak lemondási kérését a maga idején előterjesztetni; egyébiránt hozzá tette: hogy a lemondást ő már el is fogadta, más alispánt substituíált, s így az állomás kétségtelenül thrességhen van. (E szerint kár is a választott tisztviselő lemondását a bizottmány elébe vinni.) A főispán nyilatkozataitól után, halvány arccal emelkedett föl üléséből a szintén jelen volt Maurer V., s egy lábbadozó beteg hangján egészítette ki a főispán feleletét, azon nyilatkozattal: miszerint gyógytámasa végett a főispán szóbeli ígérete daczára szabadságát nem nyerhetvén, kényszerítve volt nyilvánítani, hogy inkább lemond, mintsem egészségét veszélyeztesse; lemondása tehát kérészkölve volt, s kéri rehabilitálását. Erre roppant „Zeivio” töltötte be a gyűlés termét; a szíjaz Maurer Victor alispán rehabilitálását követelte. E közben egy jól kilesett pillanatban, midőn t. i. a légző szervek új hangok előváraszolására pihenőt tartva kitarultak, Thuri Gergely háromszéki országgyűlési képviselő tett egy közvetítő indítványt: Maurer meggyógyult, hivatalából távozásának oka betegség volt, ez ok megszünt, tekintsük őt tehát továbbra is alispánunknak. Elnök főispán kitiúzi az indítványt, s felhívja a gyűlést,

hogy szóljanak az ellen, vagy mellett. A gyűlés az utolsót tartotta meg, a szónokok mind Maurer viszhelyezése mellett nyilatkoztak. A főispán körültekint s kéri: „tehát nem szól senki ellen”, mire két hü embere csakugyan rá szánja magát, feláll és szavazást sürget. (Ugyan bizony mire, midőn a szónokok mind egy nézetben valának?) Az elnök az enunciatival késik, a publicum fölkel üléséből, körülállja az elnökséket, enunciatot! szavazást, össze vissza sürget. Az elnök cseppet, a szíjaz még sem szűnik, végre enunciatja a többséget, mely szerint Maurer Victor lemondási kérése el nem fogadtatván, a megye alispánjának tekintetik stb.; de hozzá teszi: hogy ezen kimondással az erőszaknak bódol, elnöki jogait megsértve látja, s felsőbb helyről utasítást kérendő, a gyűlést két napra elnapolja, és ezzel, még jegyzéseit is az asztalon hagyva, a termet, illetőleg a gyűlést odahagyja. A bizottmány nagy indignatíonnal veszi a főispán távozását, előbb egymás szemébe néz, bámul, végre a kétes helyzetben, mintegy feltalálva magát: egy hang tölti be a termet: „a főispán itt hagyott a faképnél, folytatásut a gyűlés!” Felszólítják képviselő és főbíró Bartba Lajost, hogy foglalja el az elnökséket. Ez megtagadja. Ott van Maurer alispán, ő következik. Ez enged a közakarvannak, elfoglalja az elnökséket, a főjegyző benne van, vezeti a jegyzőkönyvet, a gyűlés constálva van.

És mialatt a gyűlés egy, a főispán visszahívására menesztendő küldöttség iránt határoz, megjelenik egy szolgabírói segéd, hívja ki a főjegyzőt a főispán nevében annak rendeleteit átviendő. A gyűlés beemarsztja a főjegyzőt. Ennek választani kell „korona és kard” között; végre megtalálja az utat, mondván: adjon a főispán írásbeli rendeletet, s akkor megjelenik. A főispán ismét a főjegyző után menesztí küldöttét. Ekkor a főjegyző a gyűlés jegyzőkönyve körül teendő ügyek alatt viszont megtagadja a főispán előtti megjelenést. Ez alatt a gyűlés határozata következtében megjelenik a küldöttség főispán gróf Haller előtt, s felkéri a gyűlés folytatására. A főispán a küldöttséggel alkuba ereszkedik, s visszamenetelét a gyűlésbe azon föltételt alatt ígéri, ha a gyűlés Maurer Victor rehabilitatioja iránt hozott határozatától eláll. A küldöttség e választ a gyűlésnek megviszi, az ajánlat nem fogadtatik el, s a gyűlés Felső-Fejér képviselő bizottmánya nevében szerkesztett s ezen tárgyat magában foglaló jegyzőkönyvének hitelesítése után eloszlík.

Következett postai és távirati uton a följelentések egész halmaza.

Szaporítva lett a sérelmi fölterjesztések tárgya főleg az által is, mert a főispán Apáthy Péter főjegyzőt, mivel ez szóbeli rendelete daczára meg

nem jelent, Kőnczei Károly tlnökt és Hoffmann Józsefet, mivel utóbbiak a főispáni meghívó körlevél következtében hivatali állomásaikat elhagyva, Hidvégre a bizottmányi gyűlésbe távoztak, állomásaikban fölfüggesztette s fizetéseiket betiltotta. Szemben az 1867-iki miniszteri szabályi rendelet 7-dik §-ával és a bizottmánynak ezen §-t értelmező s felsőbb helyen meg nem változtatott azon határozatával, melyben világosan kimondatik, hogy a főispán csak rendkívüli esetekben függesztheti föl a választott tisztviselőt, s csak is az olyant, kinek maradása közbotrányt előidéz stb.

Ezek alatt eltelt a két nap, mely időre a bizottmány főispánilag (?) elnapolva volt, s következett június 10-dike. A tagok egyrésze (számra 32) összegyűlt s várta a főispánt, másrésze (számra 49) a főispán elnöklete alatt értekezletet tartott. Ezen értekezlet tagjai egy nyilatkozatot írtak alá, melynek rövid tartalma oda megy ki: miszerint kéri a főispánt a gyűlés folytatására, igérvén, hogy kiesapongásokat elkövetni nem fognak stb.

A bizottmányi teremben főispán megjelenésére váró 32 tag bálmulhatott, midőn a főispán helyett egy tag a főispáni pártból említett nyilatkozattal annak aláírása végett közöttük megjelent. Egyikük sem írta alá, állítván, hogy ők kiesapongásokat el nem követtek, ha azonban a főispáni párt olyant követelt volna el, igen jól teszi, ha a főispánt csendes magatartása iránti ígéréttel megnyugtati kívánja. A várakozók az napi déli 12 órakor birtokossági gyűléssé alakultak, korelnökt, jegyzőt választottak, ezen események alkalmából sérelmi indokait, fölterjesztését elhatározták, melyben inkább a megyét felosztatni, sem mint gróf Haller főispánsága alatt tovább tlnni, nyilatkoztak, kérévén egyuttal a kormányt, hogy az itteni viszákoskodások és visszaélések kiderítése végett egy részrehajlatlan bizott küldjön ki, és miután a főispánt két külön küldöttség által a gyűlést folytatni eredmény nélkül fölkérték, eloszlítak, nagyrészt idegen falvakba, haza.

Másnap június 11-én reggel a következő falragasz volt olvasható Hidvégen: „A méltóságos főispán urnak 434. 1869. éln. szám alatt kiadott intézkedése következtében holnap, azaz jun. 11-én reggel a bizottmányi gyűlés tovább folytatatik. Hidvég, jun. 10. 1869. Alispáni megbízásból Deák László s. k. községi jegyző.”

A községi jegyző által egybehívott megyei képviselőt, főispáni párt tagjaiból, a kitiúzott időben össze is ült. A főispán új megnyitó beszéddel üdvözölte a gyűlést, azután rövid ideig vártak a már főispánilag elosapott főjegyzőre, s ez nem jelenvén meg, a főispán a következő aljegyzőt szólította fel a jegyzőkönyv vitelére. A mult ülés jegyzőkönyve nem hitelesítettett, e helyett a tárgyalások meg-

kezdetvén, a jegyzőkönyv új sorrend szerint az 1. számon kezdve vezetettett. A tárgyalások folyamala alatt megjelent 8 tagja a már nagyrészen haza távozott ellenzéknek, a 11-iki gyűlés törvényessége ellen beadták óráukat, s azzal a hallgatóság közövegyltek. A gyűlés folyamalt semmi sem zavarta meg, határoztak fegyelmi ügyekben; a Maurer Victor rehabilitatioja iránt június 7-én kimondott határozatot megsemmisítették; a refractariusok ellen actiot rendelték; két alispánt, egy szolgabíró, számvevőt, törvényszéki tlnökt és törvényszéki jegyzőt választottak; szavazott olyan is, ki jogosulatlan volt, s a szavazatszedő commissioha ki lett nevezve olyan, a ki két állomásra egyszerre választás alá kijelölve volt, s midőn a megye sorsa ezek szerint lehető csendességgel elintéztett, kiki e fáradsalmas napok kipihenése végett egész megnyugvással tért vissza házi tűzhelyéhez.

Most már a miniszteren volt a sor. Előtte állottak a főispán feljelentései, melyek egyikét a főispáni párt említett nyilatkozatában magáévá is tette, telve a bizottmányi tagok és tisztviselők elleni vádakkal, complott és összeesküvéssel stb. Másfelől a bizottmányi tagok és némely tisztviselőknek a főispán páratlansága, erőszakoskodása, hivatali hatalmávali visszaélése, btltsa tisztviselők vétkecs pártfogása stb. alkalmából merített egész halmaza a panaszkok- és okmányoknak, és előtte Schopf Adolf ügyvédnek a saját útján már nagyrészen közölt vádak egész lajstroma, melynek: hamis testamentum, 3000 frittali vesztegetés, csalás, sikkasztás, hivatali hatalommal visszaélés, hamis telegramm 6 birtokos nevében, mérgezési kísérletek stb. stb.

Ezek szerint, ha igazak a főispán vádai, a rendzavarók, összeesküvők megbabulázása kell hogy eszközöltessék, és ha igazak a főispáni elleni vádak, a törvényszabta büntetések kirtul a vádlott főispán nem lehet.

Mi végből elődnteni azon kérdést: ki, vagy kik hibásak a felső fejemegyei zavarok előidézésében? ki, vagy kik folytak abba tetteleg be? és vajlon megtartató-e a főispán? valamint a tisztviselők elbocsátása által csaknem megallított igazságszolgáltatást és a csendességből teljesen fölzaklatott vármegyét a maga rendes vágásába visszavezetni, ez lehetett célja az idei 13.165. számú magas miniszteri rendeletnek, mely által Marosszéki közserzeteben álló főkirálybírá Mikó Mihály a szükséges vizsgálatok és kellő intézkedések megtétele végett egy második expedicioa küldetett ki Felső-Fejemegyébe, a hová idei július hava 13-án titkárával, marosszéki főjegyző Szentiványi Kálmánnal meg is érkezvén, operatioit megkezdette.

Miképpen járt el terhes és mérhelen munkát igénylő hivatasában a kormánybiztos, s utjából mily akadályokat segített esze, btlcs tapintata és kitiúzó maga alkalmazása eltávolítani, leírom később. Csacrefalvi.

TÁRCZA.

Konstantinápoly és a Bosphorus.

III.

(Deb.) Egy a Keleten útazott angol egykor azt mondá, hogy ha a Konstantinápoly külsője által reánk gyakorolt nagyszerű és hatalmas benyomást meg akarjuk óvni és magunkkal vinni, ne szálljunk ki a hajóból, ne lépjünk a városba. E képtelen állításnak lehetett alapja akkor, midőn e világváros utcái nagybárra szárandó rondaságban tartattak, — akkor mondhattak ilyent azon felszég és korlátolt világnézetű angol touristák, kik közül egyik csak azért útazott volt Rómába, hogy a Pápát láthassa, s midőn e célját rögtön el nem érte, azonnal visszatért; ma ezt még egyoldalú felfogással sem lehet állítani, annálkevésbé, ha magasabb szempontból itélünk. Különb minden országot, hol pusztaságok is léteznek, utálatosnak s így magát a világot is, melyben a jó és szép mellett áll a gonosz és rút, egészben förtelmesnek kellene neveznünk.

Ne tartsunk tehát az angol ama mondásával, hanem szálljunk partra, nézzük meg a világváros belsőt, a lakosok életét, forgolódását, bizonyára nem fogjuk azt megbánni.

Törökök, görögök, vagy örmények által kormányzott kaikok egész raja veszi körül hajónkat; a kaikdeik vetélkedve dicserik és ajánlják mindenféle nyelven csolnakaikat. Ha törökök, bátran reájok bizhatjuk magunkat, nem csalnak meg, ők rendesen becsületes emberek. De ha görögök, vagy örmények, jól tesszük, ha előre apróra megalkuszunk, különben azt kockáztatjuk, hogy nemcsak a háromszoros, de néha tízszeres árt kell fizetnünk a kiszállításért. Ha málhánk van, elvisznek a parton álló galatai török vámbos, itt van az idegenek útlevéleit vizsgáló iroda is! It a málhát színez megvizsgálják; de ha az ellenörködő hivatalnoknak egy medjidje (= 2 ftt o. ért.), vagy csak 10 piaster (= 1 ftt o. é.) baksist adunk, hamar jelt ad az ilyszecsomagolásra. Az útlevél vizsgálaton színt ily hamar tul lehet esni.

Most emberek csoportosulnak körülünk, egyik szállást mutatni, másik málhánkat elvinni ajánlkozik. Az előbbiek gyakran már a hajón felkeresnek; e görögöktől örízkedjünk, ha csak már előre nem ajánlottak ismerőseink nekünk szállásnak való

helyiséget. Az utóbbiak (a „Hamal” ok) hercules alaku törökök és görögök, e fieszkók, néha egész szekerre való terhet czipelnek hátukon; így lehet látni hamalt, ki a zongorát tokjával együtt egyedül viszi, holott nálunk 4—6 munkás izzad egy ilyen alatt, bárcsak egyik háztól a másikig viszik, míg a hamal teljes nyugodtsággal emeli hátán Galatából a 400 láb magas meredek perai dombra, mintha csak egy skatulyát vinne. Pedig ezek a hordárok rendesen csak zöldséggel élnek, többnyire zöld káposztát esznek kenyérral s rá tiszta vizet isznak, míg a mi munkásaink húsas ételekkel élve, sört, bort és pálinkát is isznak. Ezek a hordárok óriás termetűk- és kender köteleiken kívül semmi egyéb megkülönböztető jelt nem hordanak, mégis reájok bizhatjuk a legdrágább portékákat is; e felett nagyon ritkán kívánunk túlságos díjt. Csak az ajándékok (a „baksis”) nem nélkülözhetik, ez általában nagyon szokásos Törökönban.

Az európai útazók rendesen Pera elővárosba szállanak, bár Galatában is van elég vendéglő és koresma, mert Pera a finom társaság gyűhelye. It laknak a külföldi hatalmak követei, a nagykereskedők, az európai iparosok, a tudósok és művészek, általában a multelt világ előkelő osztályai. Galatában, mely a kikötőnél terül el, s onnan a perai domb középig emelkedik, a kisebb iparosok laknak és különösen azok, kik a hajózással foglalkoznak s a kikötő szükségleteit fedezik.

Tophana, mely csak némileg érintkezik a kikötővel, nagybárra török lakossággal bír s a Perától beljebb eső elővárosok, mint Ferikoi csaknem kizárólag görögök által van lakva. Konstantinápoly legfontosabb elővárosai mindenestre Pera és Galata; ezért mi is ezeket foglalkozunk.

A kikötőtől Galatán át vezet az út Perába. Az utcák, melyeken át kell haladnunk, egyelőre szűkek és piszkosak, s oly rettenetes a tolongás, hogy alig vagyunk képesek áthalolni, néha fel emel a tömeg. De egy idő múlva az utcák szélesbülnek, tiszták lesznek, ilyenek különösen Galata azon főutcaí, melyek a kikötővel párhuzamosan fekszenek, két-három emeletes kőházak sorfalakkal s jól kiköveve egészen európaias színt mutatnak. Áthaladva ez utcákon hegyre mászunk az óriási Galatatorony irányában. Az utca, mely ide felvezet, a nagy tömör kőépületek közt, tágas, de oly meredek, hogy közönséges lépcsők vannak alkalmazva a megmászás könnyítésére; itt kocsi-val járni nem lehet, szekerek számára egy távolabb nyugatra eső út vezet fel; a lovaglás is ve-

szedelmes e helyen, bár az ehez szoktatott lovak- és öszvérekkel gyakorolják. Bár merre járunk itt, magunk alatt látjuk a házak tömegét, s egy új panorama terül el szemünk előtt. Messze látjuk a Bosphorust és a kikötőt az ő árbocezerdől, számtalan hajóival, s ezek és a hozzánk közelebb eső háztömegek felett emelkedik az ódon világváros magas kupoláival mecsetjeivel és minaretjeivel. Egész Konstantinápolyban legszebb kilátás van a Galatatorony felső emeletéről, honnan a széttéktintést délre, keletre és nyugatra misem korlátozz. Innen ugyanis nemcsak Galatán és a kikötőn át belátni egész Stambult, hanem látjuk a Marmora-tenger egy részét is, mely délre Stambult határák képezi. Nyugatra belátni az egész kikötőt s az innesső elővárosokat az úgynevezett „édes vizek”-ig; keletre a Bosphorust, Scutarit és Kadiköit, s ezeken túl nemcsak az egész izmídi öblöt, hanem azon túl még az ázsiai partokat is megpillantjuk a hóleple Olympussal egytt; északra belátnak a Bosphorust Ortakoi és Beglerbégig. A második hely, melyről szép kilátás nyílik a perai dervis-kolostor előudvara. Különbben Perában alig van hely, vagy ház, melyből valamely irányban ne láthatnánk be valamely szép tájképet, városrészt, mert kivéve azon házsorokat, melyek a perai hegy terén és mögött fekszenek s részint a perai utcát, részint a kis Campot s a kettőt egymással összekapcsoló oldalutcaikat képezik, a házak lépcsőzetesen emelkednek egymás fölébe, úgy, hogy egyik a másik fölött néz el keletre, vagy délre, északra, vagy nyugatra.

Perának imént jelzett része egészen újkori stílyban van építve, úgy, hogy több helyen azt láthatnók, hogy Páris, Berlin, vagy Bécsben vagyunk. Az utcasorokat itt 3—4 emeletes kőházak képezik. Földszint kirakatok állanak nagy tükörablakkal, egy némelyike pompára, gazdagságra nem áll bátrább a legelső párisi és bécsi kirakotnál. A legszebb boltok a perai-utczában vannak, e főutczában, mely Perát egész hosszában átszeli északról — délre. Pera nagy vendéglő lényelemre és fényre nézve versenyeznek a mi legelső vendéglőinkkel, a nagy kávéházak e részben még felülmúlják a miénket. Vannak Perában kávécsarnokok, melyeknek falai egészen tükörcsablakkal vannak berakva, egész sora a pompás csillároknak fut körül, melyek este meggyújtván, nagyszerű hatást tesznek az emberre, oly csarnokban, mely tükörsima márvány asztalokkal és vörösbáronnyal bevont székek- és dívánokkal van ki-butorozva. E városrészt utcaí jól ki vannak kö-

vezve és tisztán tartatnak. Az északnyugati lejtőn fekvő városrész (a görög negyed) házai többnyire fából építvek, az utcák is rondák ott; de a kőépületek szaporodnak, elszedek az utcákat jobb kövezettel látni el, úgy, hogy nem sokára Pera egészen korszerű város leand. Még egy dolgon kell segíteni. Ott vannak a cyprusi erdők által beárnyékol, vadonta török temetők, melyek a perai hegy déli lejtőjén, a kis Campotól Galatáig vonulnak, s a melyeknek földje mintegy be van terítve a megdült, lezuhanat és összetört sírkövekkel, melyek közt félig eléhezett, borzas kuttyák egész csoportja tanyázik. Pera és Galata helyhatósága, mely török elnököket alatt nagybárra európaikból áll, azt ajánlotta: a temetők helyére, felhasználva a cyprius-erőket, készítsenek nyilvános sétányokat és kerteket. De maig e terv kivételének útját állja azon nagy kegyelet, melylyel a török népesség viseltetik halottainak maradványai iránt.

Galata és Tophana déli része szinte európaias kinézéssel bír. A szűk fahódékkal megrakott utcák kevesednek, helyüket széles, szabályosan épült házsorokból álló utcák foglalják el. Itt a török hatóság kezdeményezett; a törvény alapján hajtá végre a kisajátítást, s lerombolva a ronda tanyákat, egészséges szállásokat állított azok helyére. Gyakran megtörtént, hogy zsidók és görögök hallatlan árt követeltek fabódéktól, azt hivatkozva, hogy ezt is meg kell kapniok; a törökök azonban rövid úton bántak el velök, véletlenül meggyultak a bódék, egész városrész leégett, s ekkor az üzérkedő tulajdonosok kárpótlást sem kaptak. Csak Galatának szorosan a kikötő mellett fekvő utcaí, s Tophana déli része piszkos zugok, melyekben egymást érik a ronda bódék, egy némelyik csöveken áll a vízben. Régóta tervelik a tömegek lebontását, mikor azután az egész kikötő körül egy, a vízből kiemelkedő tömör rakpartot építenének, úgy, hogy a hajók mindenütt horgonyt vethetnének s a kikötő hosszában kényelmesen lehetne mozogni. Azonban e terv kivitele, roppant költséges volta miatt, még sokáig fog magára várhatni.

Tophana északi része, különösen a perai hegyre emelkedő rész, törökösen épült és törökök is lakják. A házak fából vannak; az utcák szűkek és gödrösek, kivéve a főutczát, mely a part hosszában vonul el a Dolma-bagdsé-ig; ez meglehetősen széles és ki van köveve. Ez elővárosához hasonlóan vannak épülve a Bosphorus többi helyeégei is, kivéve Therapia és Bujukdere előkelőbb városnegyedek.

Válasz

II. gr. Haller Ferencz főispán nyilatkozatára.

M. Várhely 1869. szeptemb. 13. — A „Kolozsvári Közlöny“ 106. e. k. száma nyíltterében írja gr. H. F. felkértem és kért testvérhöz szerkesztősegeit, miszerint a F. Fehér-megyében még fennforgó ügyről, legalább annak végleges lejártaig közléseket óvatossággal vennének fel — miből úgy látszik, hogy ezen intézkedés (1) által egyáltalában mindenik lap szerkesztőségénél a f. fehérmegyei ügyre vonatkozó közlések félével, legalább is nagyon megnehezíteni szándékoztak; később azonban megismeri, hogy ő maga a segessvári politikai lap mellett egy nyilatkozatot kénytelen volt közzé tenni, a miből nagyon természetesen vagy az következik, hogy azon tért, melyet a szerkesztők által a tudósítókól elvett szándékoztak, kizárólag csak a maga részére megtartani akarja, vagy pedig az, hogy Segessvár városát a „két testvérhöz“ határain kívül fekvőnek képzele.

Időelőttinek tartja — továbbá — a kormánybiztos eljárására nézve nyilatkozni a miniszterium elhatározásáig, valóban ez nagyon helyes elhatározás, kár hogy nem az előtt jött létre, mielőtt ismeretes nyilatkozatát a segessvári lap mellett kiadta.

Kimondja, hogy pártja nincs, erre a bibliából felelek: „te mondd“; de magam sem vontam kétségbe, s lehet, e hiány indítja a gróftól azon hazafias nyilatkozattételre, melynek jelszava alatt — a mit otthon nem gyűjthet — egy országos nagy partot akar maga körül gyűjteni, s hogy azt magának vallhassa, hazafias tetteire, áldozatkészségére hivatkozik, holott szegény Cserefalvi mindezeket kétségbe nem vonta.

Cserefalvi az „uriember“-re nézve, abban a nézetben van, hogy a ki magát társadalmi miveltisége és vagyoni állásánál fogva azon címzésre jogosítottnak hiszi, arról feltelezte, hogy okadatolt állítást csak azon egy szóval „rágalom“ megcáfalni nem törekszik, s miután magát Cserefalvi is „uriember“-nek tartja, azon irányt a gróffal szemben nem is követi.

És miután azon szó egyáltalában, mint anathema oly dolgokra nézve mondatik ki, melyek megnevezése nincsenek, hinnie kell Cserefalvinak, hogy e szót — mint egy 24 fontos töltényt — akkor vette ki a gróf szótárából, midőn a „M. Polgár“ nyíltterében, ellene ama hajmeresztő vádak megjelentek, s a helyett, hogy akkor a medvére lőtte volna ki, kilőtte most egy galambra; de másfelől egy olyan vádnak is tűnik ki, mely meggyőző indokok hiányában szokás szerint mondójára pattan vissza.

Helyesen mondja a gróf, hogy a sajtósabadságot elferdítésekre, tévútra vezetésre felhasználni vétkező dolog, és épen ezért járt el Cserefalvi helyesen az által, hogy részint a gróf Haller Ferencz elleni által a „M. Polgárban“, részint pedig gróf Haller Ferencz által a segessvári újság mellett kiadott ferdtételeket megcáfalni, s a közönséget a tények igazságos felsorolása által vélekedésében a dolgok valódi állásával megismertetni törekedett.

A gróf a megyei zavarok okát a tisztviselők el nem tört, törvénybe ütköző hibái és mulasztásaiból állítja származottnak, lehet hogy némileg igaz van! Azonban reményelem, hogy — egyebek között — két törvényszéki egyúttal bizottmányi tagnak, főispáni meghívó levél következtében a bizottmányi gyűlésen történt megjelenését — dacára annak, hogy azokat az elmondott okból előre bocsátott vizsgálat nélkül hivatalaikból felfüggesztette, fizetéseiket betiltotta — a törvénytelenségek és mulasztások sorába tenni nem kívánja.

Végre megjegyzem, hogy a fegyelmi ügyek fölötti határozatokért nem Cserefalvi, hanem a bizottmány felelős.

.... Cs...

Napi hírek.

— Királyi Felsége f. hó 5-kén Budapestre érkezett, s onnan azonnal Gödöllőre utazott.

— Régen nélkülözött, köztisztviselben álló kir. biztosunk gróf Péchy Manó őrnagya tegnap este városunkba érkezett.

— Hirdetmény. Sz. 3166. — 1869. Az önálló erdőgazdálkodók, s az erdővédelmi és a szakértő segédzemélyekkel megjelölt államvizsgák a folyó 1869. évben november 15. d. napján Kolozsvárt fognak megtartatni. Mindazok, kik a kérdéses államvizsgákra előállni kívánnak, ez iránti, közzétett felszerelt kérvényeiket illető eljárás hatóságait utján jövő október 20-ig ezen kir. biztos hivatalhoz nyújtassák be. Kolozsvárt, sept. 12-kén, 1869. Az erdélyi királyi biztostól.

— A kolozsvári rom. kath. egyházmegyének folyó év sept. 19. kén d. e. 11 órákor a plebánián nagy teremben rendes közgyűlése leendő, melyre az egyházi t. cz. képviselők tisztelettel meghívottak.

— Kolozs megye szept. 21-kére kitűzött bizottmányi gyűlése, az ugyane napra eső b. hunyadi országos vásár miatt, szept. 23-ra halasztott.

— Szamosújvárról szept. 14-ről írják: Ma a román értelmiségnek gyűlése volt. Tárgyát

egy román biztosító-intézet felállítása képezte. Ez intézet a „Transylvania“ mintájára „Romania“ név alatt alakulna.

— A „Kolozsvári kör“ f. hó 22-én délután 4 órákor gyűlést tart. Tárgyai lesznek: elnöki megnyitó, titkári jelentés, számadás és költségvetés előterjesztése s végül a tisztviselők és 8 választmányi tag megválasztása.

— Rendőrségünk hírből értesülve arról, hogy folyó hó 12-én éjjel párisutczában a jövőmenők közül valakit ismeretlen tettesek megraboltak, s a nélkül, hogy a káros a rajta elkövetett rablási ténnyel a hatóság előtt bejelentette volna, ma már a tettesek rendőrségünk által kifürkészve, biztos helyen várják a törvény kiérdemelt szigorának alkalmazását. A rablott tárgyak közül eddig egy zsebóra megkerült, minek következtében az ismeretlen káros felhívatik, hogy a városi kapitányságnál magát jelentse. A városi kapitányságtól. Kolozsvárt, sept. 17-én, 1869. Müller Sándor, alkaptány.

— Az az utca, melyen — mint irtuk volt — hegyek képződnek, k. fordautó, s meggyőződött már arról is mindenki, hogy ezek a dombok számétdombok, nincs tehát egyéb hátra, csak hogy a legilletékesebb helyen se nézzék természeti tümenyének.

— Marosszék központi bizottmánya e hó 13-kán tartott ülésében az alsó-kerületi követválasztást szept. 27. és 28. ára tűzte ki.

— A megyei törvényszékek szervezésére vonatkozólag közlekedő tanácskozás tartott az igazságügyi miniszteriumban, s pesti lapok szerint, azon megállapodás jött létre, hogy a Királyhágón túl 57, innen pedig 12 törvényszék állítsák fel. A legújabb tervezet szerint minden 200,000 lakosra egy kerületi, minden 30,000 lakosra pedig egy járási bíróság jutna. — Az erdélyi törvényszékeket illetőleg az adatok összeszerzésével Deák Farkas bizatott meg.

— A magyaroromán batenyilongások alkalmából kiküldött bizottságok jelenleg Brassóban vannak. A magyar, mint irtuk volt, már régebben ott mulat; e napokban a román is megérkezett; tagjai: Negru Constantin, Doniciu volt miniszter és Penkovics ezredes. E hó 12-kén a két bizottság értekezletet tartott; francia nyelven vezetik a jegyzőkönyvet. Az eddig történt tárgyalásokból jó eredményre következtek.

— A „Hilaria“ című itteni dalegyet f. hó 22-kén nagy hangversenyt rendez a nemzeti színházban, melyben a Rodich ezred távozó zenekara is részt veendő. A programot annak idejében közlendjük.

— A gyula-fejérvári csak egy év óta ismét életbe léptetett izr. főtanodában, melyben Schäfer Sámuel, Schäfer Lipót és Ginzberger M. tanító urak működnek, az évi fővizsga, mely mind a t. iskola bizottság, mind pedig a t. cz. szülők minden várákozásaikat felülhaladta, folyó hó 8., 9. és 10-kén tartott meg. Az eddig csak német ajku tanoncok némely tantárgyakban tisztán magyarul feleltek, és magyar alkalmi beszédeket szavaltak el. Ezen iskola rendezése és bölcs vezetése t. Handl Rudolf urnak, az iskolai bizottság elnökének, köszönhető.

— A horvát bánnak adott ajándék. A bánnak, ünnepélyes beiktatása alkalmából egy nagy művészettel készített buzogányt adtak ajándokul. Policzer és fia készítették Bécsben. A buzogányt Inkey Nándor cs. kir. kamarás nyújtotta át. E fegyver 2 láb 3 hüvelyk hosszúságú, briliántokkal, smaragdokkal, rubinokkal, türkizekkel és gyöngyökkel kirakott, vastagon aranyozott ezüst, gombja 6 hüvelyk szélességű, gazdag díszítésű s gyönyörű metszvény látszik rajta, a magyar Leonidas, a szigetvári vértanu, Horvát, Dalmátország és Szlavonia bánjának hősi halálát ábrázoló. Ott látható Juranics Lőrincz is, a magasra emelt magyar zászlóval, melynek egyik oldalán sz. Mária, Magyarország védesezonya; másikán a magyar czimer látható. Ott van még Alapi, Zrinyi hű barátja, Zrinyi Ilo na, gyermekével, a mint a hazának, királynak és vallásnak hűséget esküsznek a szigetvári kirohantás előtt. Az arcképek mind életű képek után vannak metszve. A csigavonal mentű metszvény a szigetvári kirohantást, a törkökkel vívott elkeseredett harcot, Szulejmant s az emlékezetes ostrom lefolyását ábrázolja, a történeti adatok nyomán. Horvát, Szlavon- és Dalmátország czimerei művészi zománczműben láthatók a fegyver legfelsőbb részén.

— Lónyay pénzügyminiszter f. hó 12-kén Hunyadmegyébe utazott.

— A monarchia chinai czime következőleg hangzik azon kereskedelmi szerződésben, melyet a kelet-ázsiai expedíció a mennei birodalommal kötendő: „Ta-Ao-Su-Ma-Kia-Kuo“, vagyis „nagy osztrák magyar monarchia“; továbbá a legkittünbbször megbeszélés után a követség pecsét-felirata így fog szólni: „Ta-Ao-Su-Ma-Kia-Kuo-Chi-Chin-pien-i-hsing-shih-sa-chien-Kuang-fang“; azaz: „a nagy osztrák magyar monarchiának alkudozások végett kiküldött cs. és kir. meghatalmazott képviselője.“

— Zimonyban legközelebb nemzetközi távirat értekezlet fog tartatni, melyben Ausztria, Magyarország, Szerbia, Románia s Törökország

fognak részt venni. Annak ezéja az ezen országokat illető távirat közlekedést könnyíteni.

— Az alföldi fűmvei vasut első személyvonata f. hó 11-kén pontban délelben, Zomborról Szegedre megérkezett. A vonat azon állomásokon, melyeken áthaladt, a nép által zajos örömnnyilvánításokkal fogadtatott.

— Visegrádon nemzeti ünnepet rendeznek. Az ottani plébános ugyanis Zách Klára emlékeztetőre keresztet emeltetett, s ezt szentelik be. Sokan készülnek ez ünnepélyre a fővárosból is.

— Egy nő, a ki gyermekét élve eltemeti. Esemény történt, hogy egy leány balkézre szült gyermekét kevés nap múlva elevenen elásta. 12 napra rá a kutyák kikaparák a holttestet. A gyilkos nő elfogott.

— Az új Blondin. A kanadai Jenkins, ki magát professornak nevezi, aug. 25-kén nagy látványos előadást rendezett a Niagara zuhatagnál. Ugyanott, hol Blondin hátán egy emberrel keresztül sétált az óriási folyamon, most is egy 1000 láb hosszú és 2 hüvelyk vastag kötél volt kifizetve. Temérdek néző jelent meg mindkét parton. Jenkins megjelenéven egy kis különös alkotásu velocipédet illesztett a kötélre, s arra ülve hajtott egyik ponton a másikra, a közönség hajmeresztő hűldezése közt. Utközben kétszer állapodott meg, egyszer éppen a folyó közepén, hol fölállva kalapot emelt.

— Nagy horderejű pof. Temesvárt egy férj úgy ütötte arczul nyelvét, hogy azonnal meghalt.

— A vizgyógyomódot kedvelők számára megemlítjük, hogy Velis úr közelebb ismét több igen szép sikert mutatott fel. Pesten egy fiatal férfit, kinek mindkét lábát szélhűtés érte, Aradon pedig egy fiatal leányt, továbbá egy fiatal nőt, az első idült hátgerincz bajból, utóbbit nagyszerű szemgyógyulásból rövid idő alatt kigyógyította.

— (Necrolog.) Ádamosi Székely Bertalan saját, valamint testvére Károly; ugy szintén nagybátyja Székely János, magyar kir. főmérnök; nagynéné Székely Mária Horváth Lajosné, és Székely Zeuzsanna nevében a gyermeki szeretet fájdalommal jelenti, hogy edes atyjuk, az illetőnek testvére, nyugalmazott főkörmányszéki titkár Ádamosi Székely Dániel élete 73-dik évében öregegy elgyengülés következtében f. hó 15-ére viradólagon meghalt.

— Értelmezavaró sajtóhibák a „Közlöny“ 109. d. számának Tárczájában: 2-dik hasáb 17-dik sor: „állandó alkotmányos“ elől kimaradt e szó: „képtelen“; 3-dik hasáb 7-dik sor: évnegyed helyett évnegyvened olvasandó; 4-dik hasáb: 25- és 30-dik sor: Bidaasan helyett Bidas so'a értendő.

Hivatalos értesítések kivonata.

Árvorések. Kolozsvárt a felső-szentutczában ház oct. 30. nov. 30. — Marosszéken Süket. alván fekvők sept. 29. oct. 29.

31. 1869.

szin. vál.

Színházi fölhívás.

Tisztelettel kéretnek fel azon t. cz. színházlátogatók, kik az itteni nemzeti színházban a közleledő téli szinidényre páholyokat bérelni szándékoznak, sziveskedjenek magukat folyó évi október hó 10-ig a színháznál levő választmányi titkári irodában d. e. 10-től 12 óráig előjegyeztenni.

Szinigazgató Fejérvári Antalnak meg van engedve, hogy az előadásokat f. évi október közepén megkezdhesse, s e végett e félbónapra egy előleges bérletet nyithasson. A sajátképi, kötelező téli szinidény f. évi november 1-ső napján kezdődik, és 1870. april utolsó napjáig tart. Ezen rendes téli szinidényre egy f. évi november 1-ső napján kezdődő és jövő 1870. évi april utolsó napján végződő, egyazon folyó számmal jegyzett bérlet nyitattik, mely 128 számból fog állani. Köteles tehát a vállalkozó szinigazgató a jövő rendes téli szinidény alatt 128 bérleti előadást rendezni, a többi napokat a szabályszerű normanapok leszámításával rendes és rendkívüli bérletezésekhez használhatja.

A ki páholyt kíván bérelni, az a szinidény kezdetével, midőn páholyát átveszi, köteles magát: hogy az illető páholyt az egész rendes téli szinidény alatt megtartja, s a megszabott díjt a kitűzött időben pontosan befizeti.

A bérletdíjak havi részletekben, minden hó első napján előre befizetendők. A páholybérlet, valamint a rendes napi bérleti díjak a tavalyiak maradnak, és pedig 128 bérleti előadásra:

Egy közép páholyért	304 frt — kr
„ alsó „	224 „ — „
„ felső közép vagyis betűs páholyért	224 „ — „
Egy felső páholyért	192 „ — „
„ első emeleti erkélyszékért	80 „ — „
„ I. rendű földszinti zártszékért	59 „ 20 „
„ II. rendű zártszékért	48 „ — „

Havonként befizetendő:

Egy közép páholyért	50 frt 67 kr
„ alsó „	37 „ 35 „
„ felső közép vagyis betűs páholyért	37 „ 35 „

Egy felső páholyért	32 frt — kr
„ első emeleti erkélyszékért	13 „ 35 „
„ I. rendű földszinti zártszékért	9 „ 85 „
„ II. rendű zártszékért	8 „ — „

Az erdélyi országos színházi választmány Kolozsvárt 1869. szeptember 12-én tartott üléséből
Sándor József,
választmányi titkár.

KÜLFÖLD.

Mint a „Volksfreund“ nak írják Párisból, Persigny Napoleonnak azt tanácsolá, hogy a senatus-consultum által fiat a koronaörököszt nagykorúvá nyilvánítsa.

Páris, sept. 14. Az „Avenir National“ jelenti, hogy Napoleon herceget Florenzbe várják.

Páris, sept. 14. Prim és Silvela ma ideérkeznek. Hivatalosan jelentik, hogy a császár Primet holnap 3 órákor fogadni fogja.

Clarendon lord holnap érkezik ide, s az angol követési palotába száll.

Mint a „Memorial diplomatique“ jelenti, a francia kormány véglegesen elhatározta, hogy nem küld külön követet a római egyetemes zsinatra; hasonlóan várnak Ausztria és Svájc részéről. Az „Union de l'Ouest“ nek írják, hogy azon 32 püspök közt, kik aggkorukra, vagy gyöngye egészségükre utalva, tudatták, hogy nem fognak a conciliumon megjelenni, egyetlen európai sincs.

Florenz, sept. 14. A mai hivatalos lap jelenti, hogy Pesten consularis fog alakítani egész Magyarországra kiterjedő joghatósággal.

Mint a „Volksfrd“ nak Romából írják, Napoleon császár valószínűleg melegebb éghajlatot fog fölkeresni, s a telet talán Rómában töltendi. Hír szerint a császárné nagyon pártolja ezen eszmét.

Azon táviratra vonatkozólag, mely szerint az Unió kormánya a cubai fölkelőket legközelebb el fogja ismerni, — a „Times“ megjegyzi: „Alig látszik hihetőnek, hogy az amerikai kormány erre gondolna; ha megfontoljuk, hogy minő zavarba döntene az Egyesült Államok kereskedését s pénzügyét a Spanyolországgal való háborúnak már pusztas valószínűsége is, míg maga Spanyolország alig veszthetne sokkal többet ama szigetnél, melyről saját bevallása szerint utóljára is kénytelen lesz lemondani.“ — A múlt hét folyamában Madridban előfordult nyugtalanságok véget értek. Okot ezen politikai tekintetben jelentéktelen mozgalomra a szabadság önkéntesei adtak, kik eddig az ország szolgálatot teljesítették a belügyminiszterium előtt, melytől eltávolítottak valószínűleg azért, mert e testület néhány tagja illetlenül viselte magát az ürségen. Ez utóbbiak serte érezve magukat e rendezettség által, erőhatalommal akarták az örömlomást visszafoglalni, de a kormánynak minden nehézség nélkül sikerült a kísérletet megbiúsítani, annál inkább, mert az önkényesek nagyobb része sem helyeselte társaik eljárását.

Serrano trónjelöltségéhez, mely a „Patrie“ madridi levelezése szerint, általános rokonszenvre talál az országban, egy újabb eszmét költnek, mely szerint Prim tizenegy éves fia Serrano hat éves leányával eljegyeztetvén idővel egy új és valódi lag nemzeti dynastiát alapítanak. Másrésztől beszélnek, hogy Isabella királyné csak azért vonakodik oly makacsul fia javára lemondani, mert ha többé királyné nem lenne, megszűnnék egyszersmind a család feje lenni, mely esetben spanyol törvény szerint férje Francisco de Assisi lépne helyére, sőt illetné a rendelkezési jog a királynénak az angol bankban letett vagyona felett.

Mint Konstantinápolyból 14-ről jelentik, az iskelessi tábor 20-ról 30,000 főre fog emelkedni. Hobart pasa megérkezett. Az általa Törökország számára vásárolt hadihajók már utban vannak.

Legújabb.

Páris, sept. 15. A császár most már rendszeren folytatja szokásos dolgozatait.

Madrid, sept. 15. Prim azt táviratozá, hogy Spanyolország becsületének a cubai kérdésben való megvédése céljából a felszerelések sietősen végeztesse.

Bécs, sept. 15. Az esti börzén egyáltalában nem volt üzérkedés.

A troppai, laibachi és linezi tartománygyűlések megnyitattak.

Lemberg, sept. 15. A galicziai tartománygyűlés megnyitott. A választási reformjavaslat sürgetős tárgyalása iránti indítvány elfogadtatott. A helytartóság vezetője a kormány részéről gyors és kedvező eljárást ígér.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Sept. 16-dikán: 5% Métaliques 100 frt 59.90. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 68.80. Kamat 59.90. 1860. Kölcsön 94.— Bankrézvény 725. Hitelintézeti részvény 297 frt 254.50. London 10 fr st. 125 frt 20 1/2 kr 122.30. Ezüst 120 1/2. Cs. királyi arany 5.88.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 78.— Temesi 76.— Erdélyi 77.— Horv. Szlavon 82.—

